

EL

GASTRONOMIA ■

Els aliments afrodisíacs,
un mite o una realitat?

LITERATURA ■

'Pa cremat', relat guanyador
del tercer premi al Concurs
de Narrativa Curta La Gralla

MAGAZÍN Núm. 291

Divendres, 25 d'agost de 2023

**SÒNIA
FERNÁNDEZ
VIDAL**

"Volia entendre l'univers"

ENTREVISTA

SÒNIA FERNÁNDEZ VIDAL

**“Els físics teòrics
viatgem a llocs on no
ha estat mai ningú”**

El 2017 la revista 'Forbes' va situar-la entre les cent persones més creatives del món. Si bé ha cultivat la literatura amb la trilogia 'La Puerta de los tres cerrojos', a la mataronina Sònia Fernández Vidal el reconeixement li venia per la seva tasca en el terreny de la física quàntica. Doctora en Física per la Universitat Autònoma de Barcelona, on també ha fet de docent, ha treballat al CERN (Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire) i al Los Alamos National Lab dels Estats Units. Ara es dedica a la divulgació científica.

Text i fotos: Jaume Barrull Castellví

Una de les emboscades de la divulgació, per utilitzar una paraula volgutament provocadora, és que la ciència més complicada, de sobte, esdevé senzilla i atractiva, gairebé accessible. Això és una mica el que passa quan Sònia Fernández Vidal, amb la seva veu dolça i la mirada franca, explica física quàntica.

Després resulta que al darrere hi ha una quantitat ingent de complicades operacions matemàtiques.

La divulgació està pensada per acostar idees complicades al públic general i també per despertar vocacions. Això és com el jazz. Quan saps música és molt bonic, abans no ets un bon improvisador has d'aprendre llenguatge musical i fer molts exercicis. Amb la ciència funciona igual, per innovar, crear i descobrir has de fer moltes matemàtiques. És més maca del que sembla, l'univers està escrit amb matemàtiques i quan saps el seu idioma és quan et revela els seus misteris.

Tenia facilitat per a les matemàtiques quan era petita?

És una pregunta amb trampa. Jo sabia que volia ser científica des de molt petita, així que era una matèria amb la qual m'encarava amb

“De petita vaig llegir un llibre de biografies de dones científiques il·lustrat per Pilarín Bayés que em va impactar molt”

negaré, però a la universitat tampoc no era de les millors de la classe. Feia moltes coses a banda d'estudiar i això també influenciava en el temps que hi dedicava. M'agradava molt llegir i fer música, també la part humanista de la ciència.

De fet, també és escriptora. Ha fet la trilogia de *La puerta de los tres cerrojos*.

La veritat és que no he sigut una rata de laboratori.

Com es va despertar el seu interès científic?

El meu pare era professor d'escola i moltes vegades l'havia d'esperar per marxar, a la tarda. En aquella època sí que era una mica rata de biblioteca i em va caure a les mans un llibre de biografies científiques il·lustrat per la Pilarín Bayés. Em van impactar molt, vaig pensar que allò que havien fet per la humanitat era molt xulo. Jo crec que a partir d'aquell dia vaig anar encarant el meu interès en aquella direcció. Vaig començar a dir que volia ser científica.

Precisament amb ella va publicar *L'univers a la mà*.

Vaig tancar un cercle vital! Ara seria molt bonic inspirar més vocacions per a la física quàntica a partir d'aquest llibre.

Avui en dia, per sort, sembla més fàcil inspirar vocacions de ciències en les noies. A la facultat de Física, als anys noranta, estava molt sola?

No era una enginyeria, on la presència de nois era aclaparadora. No arribàvem a la meitat, però tranquil·lament érem 40%. A la meua època entràvem amb un cinc, ara és la nota més alta de selectivitat, Física-Matemàtiques.

Què ha passat, aquests darrers 25 anys, per convertir-se en una de les carreres més sol·licitades?

Suposo que amb el tema del *big data* la física i les mates es van posar de moda.

No és perquè no volen entendre l'univers sinó muntar una *start-up* i entrar a Silicon Valley?

Hi ha de tot, al cap i a la fi també s'ha fet molta més divulgació científica i la recerca ara s'explica molt millor que abans. Hi ha el CERN (Centre Europeu de Recerca Nuclear), es va demostrar la partícula de Déu, es van descobrir les ones gravitacionals... la física ha sigut portada dels mitjans de comunicació de masses i hi ha bons divulgadors a les xarxes. Tot això ajuda a generar interès.

En alguna xerrada explica la física quàntica com aquella teoria que, fa un segle, va superar la física clàssica. Això va passar fa un segle i als instituts encara no s'ha fet el canvi de paradigma?

No ens han estafat perquè no la invalida. De fet, vam arribar a la lluna utilitzant la física clàssica. És cert que, ni que fos per cultura general, potser sí que s'hauria d'introduir una mica més de física quàntica als instituts. La físi-

ca clàssica no es menysté des del punt de vista de la quàntica. És una molt bona aproximació al nostre món macroscòpic.

Què passa amb el microscòpic?

Aquí entrem en el meu terreny. Si nosaltres volem llançar aquesta taula per la finestra podem arribar a calcular quina velocitat agafarà abans de tocar a terra. Això ho podem calcular amb fórmules de física clàssica. Aquesta mateixa taula està formada per partícules diminutes, les anomenades partícules fonamentals, que encara són més petites que els àtoms i que tenen comportaments molt estranys. La física quàntica estudia aquestes partícules. Imagina els físics de fa cent anys quan es van començar a trobar amb això. Ells venien d'un món ordenat i previsible, el que explica la física clàssica, i de sobte s'adonen que el món està format de partícules imprevisibles.

Si el món està format per partícules erràtiques, el món ja no és tan previsible com sospitaven?

Sí i no. Per al nostre dia a dia amb la física clàssica podem explicar la majoria de les coses. El tema és que les partícules fonamentals poden estar a dos llocs alhora, travessar parets, teletransportar-se. Fan coses molt estranyes. És com si hi hagués un món clàssic i un món quàntic i hi ha una frontera entre els dos. A mesura que les coses es van fent grans hi ha una transició que no acabem d'entendre. No sabem exactament delimitar el moment, quin és el canvi que fa que les partícules fonamentals d'aquesta taula siguin com són i al mateix temps la taula sigui tal com l'entenem nosaltres. Li hem posat nom, *decoherència*, però no se sap exactament quan i per què es dona. Aquest és el gran repte dels ordinadors quàntics.

Ho podem desenvolupar en *mode divulgació*?

De moment encara s'està intentant que un ordinador utilitzi les lleis de la física quàntica (la superposició, ser en dos llocs alhora) per processar informació. En lloc de tenir informació a partir de zeros i de manera seqüencial, fer que la informació siguin zeros i uns al mateix temps. Amb aquesta lògica es pot fer treballar un ordinador per resoldre equacions matemàtiques i fer prediccions amb models matemàtics, per exemple. L'ordinador quàntic utilitza el mateix sistema i ho fa alhora, de manera que l'aportació de coneixement seria exponencial. Ara estem, pel que fa a aquest tipus d'ordinadors, com quan Turing va inventar la seva primera màquina. De moment només fan una cosa i ocupen molt espai.

La física quàntica també té un component gairebé filosòfic.

La gent ho relaciona amb les grans preguntes de vida. Qui som i d'on venim. Jo feia física teòrica, no es pot estar més als núvols. Els teòrics som una mica més somiatruites, ens pregunten sobre l'origen de tot plegat. Som exploradors, viatgem a llocs on no ha estat mai ningú. Ens equivoquem el 99% de les vegades, però quan trobem camí, eureka!

La famosa *partícula de Déu*?

Exacte. El bosó de Higgs era una teoria per explicar per què unes partícules tenen massa i d'altres no. A través d'un model matemàtic es va descriure un camp en el qual unes partícules adquireixen massa i d'altres no. Fins que no es va poder validar –van fer-ho al CERN– fent accelerar i xocar dos protons, continuava sent només una teoria.

I el nom tan místic?

El Nobel Leon Lederman té un llibre sobre el tema que es titula *La partícula divina: si l'univers és la resposta, quina és la pregunta?* El nom original era *La partícula maleïda*, però l'editor va pensar que no vendria prou llibres i el va canviar. Més que místic és comercial.

“Les partícules fonamentals poden estar a dos llocs alhora, travessar parets i teletransportar-se. Fan coses molt estranyes”

molta predisposició. Si la càrrega plau no pesa. Jo volia entendre l'univers, així que posava tots els sentits a comprendre el seu funcionament. És com qui vol ser músic, les hores assajant passen volant.

També n'hi ha molts que volen ser futbolistes i s'entrenen molt, però el do no el tenen.

De Messi n'hi ha pocs, però per ser un bon científic és més important treballar que no pas tenir un do especial. La ciència és més de transpiració que d'inspiració.

Era la clavacolzes de la classe?

Durant molts anys treia bones notes, no ho

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

L'etern retorn del pujolisme

La fotografia dels presidents de la Generalitat a Sant Miquel de Cuixà cridats per recordar la figura de Pau Casals no és un bon retrat del país. Com a mínim la meitat dels presents tenen casos penals oberts d'una certa importància. El retrat capta la profunditat dels personatges sobretot si se li dona un blanc i negre tirant a sèpia. Entre una assistència molt esbiaixada va triomfar Puigdemont i, bàsicament per una qüestió de classe, Montilla va ser l'escriu. Emergia en el conjunt, però, la figura envellida i encara amb ombra allargada de Jordi Pujol. Era un acte més de reivindicació i rehabilitació de la seva figura que en fan els mitjans públics catalans, així com els acòlits a l'independentisme. De fet, resulta lògic, ja que amb ell va començar tot.

L'estratègia autonomista dels inicis acaba amb el relat independentista amb el pas dels anys, la lògica pujolista del *fer país* ho era tot menys neutra. En realitat, no es tractava d'una ideologia preestablerta sinó de la conquesta d'una hegemonia política lligada a la gestió dels interessos dels sectors dominants, una cultura política basada en el personalisme i l'exercici del poder real. El partit de Jordi Pujol va ser qui va establir les bases d'un plantejament nacionalpopulista que va esdevenir hegemònic després i que va minimitzar qualsevol altre plantejament alternatiu, com si l'independentisme acabés per ser la fase superior del moderat pujolisme inicial. Els cobraments de la família i del partit van ser durant anys sistemàtics. Un veritable *modus operandi* de corrupció establert i articulats que controlava tot el que es movia a Catalunya. Més que anecdòtic, ha estat norma i ha donat un cert caràcter i una moralitat

col·lectiva al país. Ja hi havia qui advertia, encara que era poc escoltat, que "l'oasi català" no era en realitat més que un decorat de cartó-pedra que amagava una bassa.

De fet, és el mateix que es va fer amb relació als temps de la dictadura. Catalunya és un país que sembla que es vol imaginar amb onades successives d'oblits que permetin obviar les bases culturals i morals sobre les quals s'ha constituït la societat catalana actual. Fortunes i lideratges socials fets amb connivències amb el franquisme, reconstrucció de biografies per erigir líders nacionals, corrupció política i econòmica, administració ineficient feta de favors, comportaments caciquils gairebé sistèmics... El mantra infal·lible sempre ha estat el mateix i els ha funcionat: som

No era una ideologia, sinó la conquesta d'una hegemonia lligada a la gestió dels interessos dels sectors dominants

diferents; la culpa és d'Espanya. Una part de la ciutadania de Catalunya que els havia idolatrat fins al paroxisme es nega a condemnar-los i rep amb orgull la seva rehabilitació. Com els franquistes fervents que, a finals dels setanta, van esborrar el seu passat recent de braç aixecat a la Diagonal al pas del dictador, per inventar-se una biografia de "demòcrates de tota la vida", molts d'ells redimits justament per un pujolisme que els convertia llavors en fervents nacionalistes, a més de donar-los ocasió de bons

negocis o de càrrecs a la nova administració que es construïa a base d'acòlits. El pujolisme, des del seu origen, distava de ser un projecte polític, una proposta de renovació de la societat catalana. Era bàsicament una proposta d'hegemonia d'uns grups socials determinats que se sostenia sobre uns quants valors escassament elaborats de doctrina social de l'església i de nacionalisme, que el que pretenia era construir un discurs hegemònic i ocupar el poder.

Pujol va representar sempre i essencialment un fort sentit de poder, un discurs redemptor i hegemònic per a una mesocràcia que veia com les ínfules de modernitat i progressisme dels que s'havien mobilitzat contra la dictadura la volien recloure als llimbs en la Catalunya postfranquista. A una certa intel·lectualitat d'esquerra, companya de viatge primer del PSUC i després del PSC li va costar d'entendre la potència subjugadora, el caràcter profundament populista, del discurs convergent. El seu aferrament als valors rurals, premoderns i una mica carlins de CDC no li van permetre captar a l'esquerra el perill real del plantejament pujolista, no van entendre que darrere del simplisme teòric, les formulacions intel·lectualment gairebé puerils hi havia una gran capacitat de construcció de comunitat i relat, l'enorme força que donaria de resistència a un veritable canvi per part d'unes classes mitjanes de la Catalunya endins les que es vincularien a la nova veritat i al nou líder a la manera d'un peronisme argentí, però aquí arrelat a la menestralia i les classes mitjanes no metropolitanes. Els llaços d'interessos serien tan forts, la pobresa moral tan estesa, la manca d'horitzons tan aclaparadora com el desig de fer-se amb el país, no pas en un sentit ideològic, sinó més aviat patrimonial. El triomf de la banalitat d'allò material.

Carles Duarte

La poesia contemporània

Màrius Sampere va escriure: "La poesia és fer emmudir/el llavi de la terra amb la paraula justa." Al seu llibre *Acords i ruptures. Deu aproximacions a la poesia contemporània*, el poeta i professor Josep M. Sala-Valldaura ens convida a endinsar-nos en la naturalesa i el sentit de la poesia. Ho fa no tan sols remetent-nos al passat, sinó arrelant-la il·luminadorament en el present. Sala-Valldaura ens recorda que la poesia, propera des de l'inici a la música i al cant, ha estat fonamental en la transmissió cultural. *L'Odisea* i la *Ilíada* són columnes primordials del gran edifici de la literatura. Joan Maragall va escriure: "Lla poesia tot just ha començat/ i és plena de virtuts inconegudes." Sala-Valldaura hi fa peu per reflexionar sobre el que l'expressió en vers aporta a una llengua i a una cultura, però també a la humanitat. En el nostre cas, a més, poetes com Salvador Espriu, Vicent Andrés Estellés o Miquel Martí i Pol, més enllà

d'un profund domini del món antic o d'un lirisme commogut, han volgut assumir un inequívoc compromís cívic, fins al punt d'una autèntica comunió entre el poeta i el seu poble. Sala-Valldaura s'hi refereix i alhora s'atura a examinar diverses formes de procés creatiu i distingeix quatre períodes en la poesia catalana des de la Guerra Civil: simbolisme fins a 1959, realisme històric fins als primers anys de la dècada dels setanta, la generació dels setanta i l'autonomia del signe poètic, un acostament a la llengua parlada a la fi del segle XX.

La poesia no ens colpeix del tot si el poeta no s'hi lliura, però assoleix cims més alts quan transcendeix els límits de la pròpia existència per cercar una veu compartida i integrada dins seu la veu de l'univers. A més de les consideracions sobre el fet poètic, Sala-Valldaura s'endinsa a *Acords i ruptures* en l'obra de poetes rellevants. De Josep Maria Llom-

part anota: "Som davant d'un món crepuscular, fet de decadència, de pèrdues i també de por." Un dels textos més notables del volum és el que Sala-Valldaura destina a posar en relació *Elogi de la paraula* de Joan Maragall i *Llibertat i sentit* de Lluís Solà. Hi cita aquest fragment de Solà: "Experimentar la desesperació i l'absurd i no abandonar-s'hi, ans esforçar-se a extreure'n una mica de llum, és la tasca infinita de la poesia." En un treball dedicat a Jaume Pérez Montaner, Sala-Valldaura conclou que a la seva poesia emanen "la densitat intel·lectual i la sentimental". A continuació s'ocupa d'un altre poeta valencià, Antoni Ferrer, cercador de bellesa des de l'espiritualitat, que considera "un vertader mestre en el domini de la mètrica". Els dos darrers textos d'*Acords i ruptures* ens acosten dues figures centrals de la nostra poesia: Jaume Pont, autor de cims literaris tan impressionants com *Vol de cendres* o *Mirall de negra nit*, i Maria Mercè Marçal, autora d'una obra amb vocació emancipadora, on la pulsio del desig i la consciència de fragilitat esdevenen crit i cant.

LLIBRES

NOTES DE LECTURA

Anna Tomàs Mayolas

Amor és tot el que hi ha

Si m'haguessin dit que m'enganxaria a una novel·la sobre uns nanos que feien videojocs no m'ho hauria cregut. Doncs ha sigut així mateix, totalment atrapada des de la primera pàgina a aquesta història sobre l'amistat entre tres joves que cap a finals dels 80 i mentre són estudiants universitaris comencen a dissenyar i comercialitzar videojocs.

La Sadie Green és una noia brillant de família adinerada, el Sam Masur és un noi brillant fill de mare soltera, net d'uns avis que fan pizzes a K-Town, Los Angeles, ciutat en la qual creixen tots dos. Es coneixen casualment a la sala de jocs d'un hospital, la Sadie fa companyia a la seva germana i el Sam es recupera en silenci d'una complicada intervenció al peu, després de l'accident de cotxe en el qual va morir la seva mare. La Sadie li retornarà la vitalitat jugant plegats a videojocs.

A partir d'aquesta escena, i d'un poema d'Emily Dickson, "Que Amor és tot el que hi ha/ és tot el que sabem de l'Amor./ N'hi ha prou, la càrrega hauria/ de ser proporcional al solc", es basteix tota la novel·la que explica com la parella d'amics es retroba per casualitat anys després a Boston, i s'animen a crear *Ichigo*, un joc que produirà en Marx, company de pis d'en Sam. El joc acaba essent un èxit i els permet gestar una empresa de creació de videojocs.

Una societat en la qual creixeran com a

professionals i sobretot com a persones, on l'amistat esdevindrà amor, on els conflictes s'aniran reproduint fins a ser entesos, on la comprensió de l'altre anirà arribant a partir de la comprensió d'un mateix. Una novel·la que posa el focus en la importància de les relacions afectives. Viure no és fàcil em deia una amiga fa pocs dies, i és el que reflecteix *Demà, demà i demà*, on la creació dels jocs podria entendre's com una metàfora de l'existència, travessada per la poesia, per la crueltat, pel dolor, per la joia, per la por, per la incomunicació, per la mort, pel drama.

Alhora planteja el joc com un instrument de crítica ideològica, un món paral·lel impregnat de justícia social, on la igualtat és efectiva, on es prohibeixen les armes i el gènere, el color, i fins i tot l'espècie, deixen de tenir cap importància. Crítica social que acabarà sent un detonant a la vida real.

Els aficionats als videojocs la gaudireu molt perquè va plena de referències, i els que no ho sou també, perquè va plena de vida.

DEMÀ, DEMÀ I DEMÀ

Autora: Gabrielle Zevin

Traducció: Ernest Riera

Editorial: Edicions del Periscopi

Lloc i any d'edició: Barcelona, 2023

Pàgines: 530

NOVETATS EDITORIALS

'Les males decisions'

Daniel Arbós
Empúries

Què pot explicar que un fill de casa bona de Barcelona, es trobi a punt de morir esclafat per un dels hipopòtams procedents del zoo privat del narco Pablo Escobar? Situació com a mínim surrealista, la que dibuixa Daniel Arbós en aquesta novel·la, i que pot trobar una explicació en aquelles cadenes de males decisions que prenem a la vida, sense saber on ens porten.

'El mar terra endins'

Nariné Abgarian
Ed. Comanegra

Quatre dones contempen el taüt d'en Simon. Cada una té una història amb ell, amb llums i ombres com totes les bones històries. I escoltant-les l'autora ens fa viatjar a Berd, la seva ciutat natal al nord d'Armènia. Sentirem olor de mar... però com es pot sentir en un lloc que n'està tan allunyat? Si les històries, a més de bones, són ben explicades, tenen aquest poder de suggerir.

'Tinc un coll que fa pena'

Nora Ephron
L'Altra Editorial

Si vàreu llegir el recull de relats *No me'n recordo de res*, us aconsellem llegir aquest recull d'articles. I si no ho vàreu fer, també. Nora Ephron hi parla una mica de tot, des de la molèstia d'envellir i veure que el món ja gira massa de pressa fins als divorcis, passant per unes bones receptes de cuina. Fresca, sincera, seductora, militant... i, això, si, amb un sentit de l'humor àcid.

'Fusta i resina'

Ofèlia Carbonell
Columna (Brunzits)

Primer títol d'una nova col·lecció dirigida per Juliana Canet que, com ella explica, sorgeix "de les ganes de poder sentir veus que fa anys que sonen de fons, persistents, com un so blanc". I el primer *brunzit* és el d'Ofèlia Carbonell narrant com una jove violinista rep una oferta de feina molt bona i, en una nit per Barcelona, es pregunta si és prou bona per viure d'allò que estima.

'Astrologia lleugera'

Liv Stromquist
Ed. Finestres

Dibuixant de còmics coneguda arreu d'Europa, presentadora de ràdio i televisió també, la sueca Liv Srömquist ens porta ara a aquest còmic divertit i políticament incorrecte sobre l'astrologia. I és *lleugera* pel to d'humor amb què en parla i perquè parteix de personatges famosos –de Messi a Taylor Swift passant per Napoleó– per associar-los al seu signe i el caràcter que se'ls atribueix.

7è CONCURS NARRATIVA CURTA LA GRALLA - 3r PREMI

PA CREMAT

Esther Ventura Grimau Mollet

Il·lustracions: Maria Peix

Avui el porten.

I després de tants anys, tornen els fantasmes. L'estiraran al llit i es quedarà allí, estàtic, inspeccionant-me sense perdre'm de vista, amb un ai al cor vigilant per si m'hi torno, per si ara que és ocell indefens, malaltís, les hi faig pagar totes juntes. Encara no em coneix. Si sabés de mi, si hagués tingut ganes de saber-ne, sabria que la meva ànima no s'assembla a la seva. Confesso que a estones ho desitjava. Volia tastar la seva maldat i ser-ne una còpia. Si així hagués estat, aquest ocell que ara espero, aquesta mena de colom sentenciat, no em provocaria el neguit que ara mateix em ronda amunt i avall pel cos com una munió de puces enfurismades. Però, és clar, el meu pare mai m'hauria permès assemblar-m'hi. Abans, m'hauria dat mort.

Em fa por pensar-hi. Me'l ficaré a casa fins que decideixi anar-se'n, i això no se sap quan passarà, tot i que diuen que té vida curta. Diuen que enviuran una infermera tres cops per setmana. Quan no hi sigui estarem sols, esquivant-nos les presències tant com puguem. Em pregunto si la memòria li pesa tant com a mi, si ara que s'acosta la fi té atacs de consciència despietada. Si és així, no viurà gaire.

Soc dreta al llindar de la porta. Contemplo el forn de pa que tinc al davant i tanco els ulls per un instant, per desaparèixer, per no ser aquí esperant Satanàs, que ha volgut venir a finir a casa. Espero una ambulància que no voldria que arribés mai. S'obriran les portes del vehicle i em deixaran un farcell al meu càrrec. El meu germà no el vol a casa. Diu que és la seva dona qui li ho prohibeix. L'escanyaria, la Teresa. Ella coneix l'ombra que em cau al damunt. Li ho vaig confessar tot en un atac de desesper, cansada de perdonar. Em creia que si recitava l'assetjament i reconeixia la humiliació recuperaria la dignitat. M'afigurava que el fet de parlar-ne m'enfortiria i que en ella trobaria el puntal que no havia trobat enlloc. M'inspirava confiança. Una dona que havia voltat món, una entesa en moltes coses que a mi se m'escapaven, una erudita del saber matemàtic que m'escoltava plena de congoixa prometent-me una sortida. Però la seva bona voluntat defallí aviat i la meva existència continuà plena de malsons i basardes. Qualsevol soroll em trasbalsava, qualsevol fressa em feia aturar el cor.

I la vida no ho era.

Sé que ja no pot fer-me res, però cada respiració que li sento em paralitza com ho feia anys enrere. Dorm força. O dormita, més aviat. Fa cops de cap tothora. Deu ser per la medicació que porta. M'havien dit que la infermera vindria tres cops per setmana, però truca el timbre cada matí i no sap pas com li ho agraeixo. L'estona que estan junts l'aire es torna més diàfan. Sovint me'ls miro d'amagat mentre executen el ritual diari. En acabat la dona m'encasta un reguitzell de recomanacions que m'inquieten. Tenir cura de qui em va incapacitar per estimar em suposa un sacrifici massa gran.

No puc sortir gaire de casa. I val més així. Transitar pel carrer suposa haver de donar explicacions a tothom. Tot són cares de mig condol, amb aquella mena de posat que vaticina la mort que s'anuncia. I és que em fa l'efecte que té les hores comptades i que hauríem de parlar i dir-nos quatre coses ben dites. Potser ho faré en qualsevol moment, quan dormi, quan vagi ben drogat, quan no pugui sentir-

me. Podria desfogar-me. Arrencar-me tot el mal d'una revolada, com si estirés una segona pell que duc ben arrapada i no em deixa respirar. I llavors, quan la tingués fora, travessaria el carrer i entraria al forn per etzibar-li a en Jordi que no és que no el vulgui, sinó que em fa por voler-lo, perquè jo no en sé, d'estimar. I que la raó de no saber-ne és que no me'n van ensenyar, que tot el que vaig aprendre va ser maltracte. I esperaria per saber què fa, com reacciona. I sé que en Jordi enfonsaria les mans a la massa que estaria treballant i contemplaria la farina escampada amb mirada perduda, distret amb el polsim. I també sé que d'entrada callaria, perquè en Jordi és estalviador en paraules i tindria feina a cercar els mots adients. Potser li sorgiria la inspiració més tard, quan hagués acabat d'enfornar, tot amarat de suor i amb les galtes enceses. Aleshores fora ell qui travessaria el carrer per engaltar-me allò que em convé sentir. I fos el que fos el que em digués, esdevindria una plantofada. La veritat m'endanyaria la fibra sensible i acabaria tancant-li la porta als nassos, tractant-lo de desconsiderat. Però les seves paraules no se n'anirien. Em rondarien a totes hores, ficant-se'm dins, guanyant-se un lloc al meu cervell, insistents. I de tant sentir-les, acabaria per escoltar-les. I finalment els donaria la raó, claudicant, sentint-me abatuda, enfonsada en l'evidència de veure'm atrapada en un passat que no deixo marxar perquè m'és l'excusa perfecte per seguir aturada. I llavors admetria la temença que sento i creuaria altra vegada, com un llampec, el tros de carrer que ens separa abans no em fes llufa l'embranchida. I si trobés en Jordi a l'obrador, li faria esquinçar-me les pors una a una amb cadascun dels seus petons.

El meu germà hi té converses buides. Li he demanat que se l'emporti, perquè la seva presència m'acovardevi i m'espanta les ànsies de somniar. He trucat també a la Teresa, suplicant-li fins que me n'he afartat. Enfonsada, m'he plantat davant del mirall i he anat recuperant la tempraça. El cap em donava voltes i el cervell ha procurat sense gaire èxit espolsar la imatge que em va fer avorrir viure en un cos de dona. Ell m'aferrissava fins a fer-me mal, grapejant-me, gemegant incoherències, fent-me aterrir, ben embafat d'alcohol. Vam caure a terra i quedà estorat els segons que em calien per escapolar-me'n. No fou l'única vegada... Quan ha acabat la seqüència d'escenes aterridores m'he contemplat la mirada. Hi tenia una nena amagada, una nena que m'ensenyava la seva por i a qui he donat consol. "Ja no has de tenir més por", li he promès.

Després me n'he anat de pet cap al llit del malalt i m'he assegut en una vora fent tibar els llençols. Ha obert els ulls a l'acte. Abans els tenia blaus, però ara té l'iris carregat de clapes i el blau s'ha anat empetitint. Me l'he mirat sense dir res, imponent-me. Li he plantat cara en silenci. Ell no cedia, mantenia la postura ferma malgrat la seva posició. No tenia ganes de fer res en concret, tan sols volia escodrinyar-li el rostre per si hi trobava cap bri de perdó. L'estudiava com un mico, guaitant-li cada gest, esperant cada moviment. Tenia ganes de fer-lo sentir incòmode, d'incitar-lo a dir qualsevol cosa. Em calia percebre una engruna de rendició.

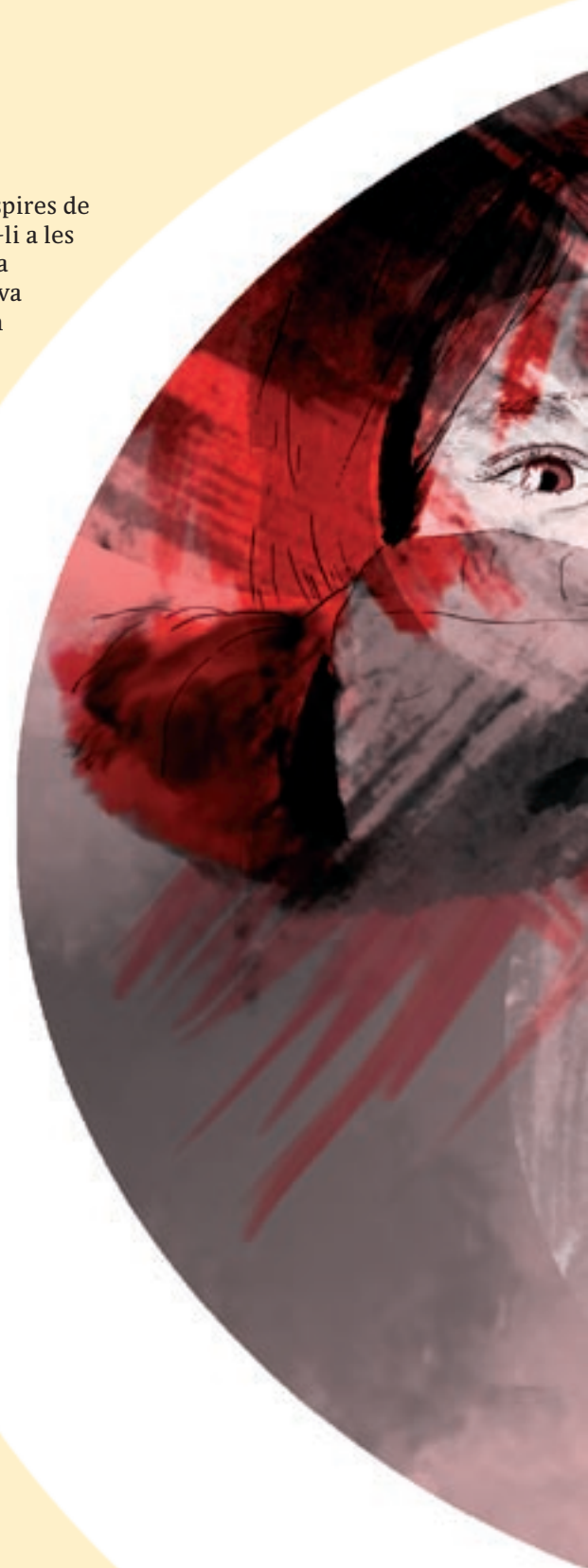
Però no n'he vista cap.

Aleshores he fet una cosa mal feta. Li he agafat una galta de les seves, pansida, xuclada, plena de solcs, i la hi he pessigada. Abans del pessic, però,

he copsat guspires de pànic ballant-li a les ninetes que la meva iniciativa sobtada feien centellejar. L'he agafat

desprevingut i s'ha sentit perdut, incapaç de tornar-s'hi. Ha obert la boca i se li han engrandit els ulls com un condemnat a la forca.

Quan m'he aturat ha fet un respir fondo, ha estossegat una mica i s'ha mirat el got d'aigua. N'hi he donat un glop. Bevia mentre el sol s'amagava rere muntanyes de núvols gruixuts que ens prenién la claror. En qüestió de segons l'habitació s'ha tornat una cova i en la penombra ens vàiem estranys, com si no fóssim ben bé nosaltres mateixos i només ho aparentéssim. M'he alçat i he fet via cap al rebedor. M'ha vingut de gust obrir la porta de casa i restar hipnotitzada observant el rètol del forn que queda just davant meu. Avui tenen estès el tendal, que és de ratlles grogues i grises. Em tapa tota la vista de l'aparador guarnit de revetlla. Hi ha moviment, al carrer. El cel fa castells. La vida rutlla i jo me la perdo.

Penso en alguna cosa que pugui fer-lo trastornar. Desitjo sorprendre'l, obligar-lo a reaccionar, incomodar-lo i colpir-lo. He de buscar alguna cosa fràgil, quelcom que no s'espera, una carícia que el torni feble, que li trenqui els esquemes, que el desmanegui per dins: l'amor ha de ser la manera.

Torno dins i m'hi acosto. Té els ulls oberts i respira feixugament. Quan inspira fa soroll enrogallat i quan expira treu l'aire en forma d'udol. Penso que hauria d'avisar el meu germà, que potser no hi sigui a temps si m'ho penso massa. El toco i no reacciona. Si no fos per aquests sons que emet diria que ja no hi és. Faig les trucades pertinents i espero. Esperar la mort costa. Ja deu ser venint cap aquí, caminant lleugera entre el trànsit, levitant, inflant la capa que la fa voleiar i avançar a llargues gambades.

De sobte penso a fer-li un petó. M'hi atanso i diposito un bes a la seva galta. Ha estat, de fet, un esquitx. Un lleu toc de llavis, delicat, suau com un borrisol que fa pessigolles. Crec que és la primera vegada que faig un petó al meu pare. Mentre m'allunyava del seu rostre m'observava esmaperdut, incapacitat per parlar, comunicant-se amb aquella mirada neutra, tenyida de medicaments, essent ja més allí que aquí. Hem estat així no sabria dir quan de temps. El temps divaga en aquests casos i es fa difícil de comptar. Els segons s'allarguen i les busques es tornen feixugues. El timbre ha esguerrat el moment i he hagut d'alçar-me a contracor. Abans d'enretirar-me del tot, però, li he copsat, per fi, el senyal desitjat. Una ballaruga d'aigua es movia als seus ulls, prova que m'ha fet entendre que el passat és vençut i que les espurnes vives que en poguessin quedar se'n van amb ell. La meua femineïtat perduda retornava, embolcallant-me flonja, fent-se notar subtilment, dient-me fluixet a cau d'orella que, de fet, mai se n'havia anat, que només era que jo no la volia veure per tant de patiment. I m'he vist morir vestida de nena que diu adeu, perduda per fi la por de viure i d'estimar.

A tres-quarts de set entrava decidida cap a l'obrador buscant en

Jordi.
He de dir que el pa d'aquella fornada va sortir tot cremat.

Escolta el pòdcast dels relats del 7è Concurs de Narrativa Curta La Gralla

Col·laboren:

La Gralla

INSTITUCIÓ PUIG - PORRET
FUNDACIÓ PRIVADA CATALANA

En la propera edició: Oriol Molas Grau, de Camprodon

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

291

 CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA
CNL D'OSONA

Topònims i gentilicis 3: Calldetenes

Sovint confós per fonètica amb Centelles, d'altres, per falta d'atenció, amb Taradell, aquest poble a tocar de Vic té un nom, com a mínim, curiós. No té res a veure amb l'Atenes grega, ja us ho avancem.

Format per diversos nuclis, té el seu origen al voltant de l'església de Sant Martí de Riudeperes, que malgrat l'ortografia ens enganyi no parla d'un riu ple de fruits; és l'evolució habitual del llatí *petra* a la pronúncia "pera", com en el cas de Matadepera, Perafita... Així doncs, el riu que baixa de Sant Julià cap a Calldetenes en algun moment era un riu de pedres.

Així, segons proposa Coromines a

l'Onomasticon, el nom del poble de Calldetenes prové de la composició entre *call* (barri, carrer, zona habitada) i *tendes* (barraques on es comercia, botigues, coberts...). Probablement la zona on començaren a crear-se residències i hostatgeries era la mateixa on es feia mercat prop de la parròquia existent, i amb el temps es va lexicalitzar aquest "call de tendes" per Calldetenes.

El gentilici de la gent de Calldetenes és *calldetenencs* i *calldetenenques*.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de vic.ass@cpnl.cat

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

Cinisme en temps de depressió

Si algun dia faig teràpia amb un psicòleg de veritat, li hauria d'explicar un somni que tinc recurrentment. Estic en una mena de cementiri, i de cop i volta hi trobo una parada de còmics i de pel·lícules de vídeo en VHS que em converteixen en l'home més feliç del món. Podria pensar que l'associació entre un videoclub o una botiga de còmics i un cementiri té a veure amb la desaparició o decadència d'aquesta mena de locals que tanta cultura ens van aportar en la nostra infantesa i joventut, però tampoc hi posaria la mà al foc. Ara bé, em pregunto sovint quants adolescents actuals han tingut accés als còmics de Peter Bagge o a les pel·lícules d'Orson Welles o Jacques Tati. Només m'ho pregunto, perquè crec que prefereixo no conèixer la resposta. Això sí, als deu anys els comprem un telèfon mòbil d'última generació perquè puguin veure a imbècils fent coreografies al Tik-Tok com si no hi hagués demà.

No vull ni pensar què hauria fet Luca Torelli si en lloc de néixer a la Sicília de principi de segle XX ho hagués fet gairebé un segle més tard, i per una d'aquelles casualitats de la vida el contractessin per liquidar a un influenciador d'aquesta xacra social (o era xarxa?). Espero que s'acarnissés amb ell tant com fos possible, tal com feia habitualment

aquest personatge creat el 1981 pel guionista Enrique Sánchez Abulí, que prèviament havia debutat escrivint per *Hazañas Bélicas*. Durant gairebé dues dècades, va ser l'ideòleg de *Torpedo* 1936, un còmic que va comptar inicialment amb els pinzells d'Alex Toth, i des del segon número en un tàndem

infal·lible amb el barceloní Jordi Bernet.

Torpedo és precisament el sobrenom de Torelli, el sicari que durant la depressió nord-americana aprofitava la seva sang freda italiana per guanyar-se la vida com a malfactor fred i calculador, acompanyat per Rascal, un tabernacle que l'admira i que exerceix com a col·laborador. Aquest no va ser l'únic incondicional d'un dels personatges més brillants sorgit del novè art català, que va aconseguir un ressò considerable entre els lectors, que van trobar-lo en diverses col·leccions de la mà de Toutain i Glénat. El millor de Torpedo, a banda dels arguments i d'un dibuix notable, va ser el seu caràcter, supurant un cinisme que sovint es vol edulcorar en altres icones sorgides de la ficció. I sabent que qui hi transcendeix (Corleone, Tony Sorpano, Eric Cartman) normalment no ho fa per tenir les prestacions d'un moniato, suposo que l'encert per part dels seus autors és inqüestionable. Seguiré buscant-ne exemplars als meus somnis necrofílics.

Dimarts, 9 de febrer de 1982
Torpedo debuta a les pàgines de l'edició ibèrica de la revista *Creepy*

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Jaume Espuny

ARCADE FIRE 'The suburbs'

Merge, 2010

The Suburbs és el tercer disc d'Arcade Fire, i tan bo com els dos primers, *Funeral* (2004) i *Neon Bible* (2007). És el disc que els va convertir en el primer grup indie capaç d'omplir estadi amb les seves cançons melodramàtiques, èpiques i ampulloses. Des de llavors, han gravat tres discos més, un cada quatre anys, i malament, les grans expectatives se n'han anat en orris. Ja no emocionen tant. Però bé, *The Suburbs* és un gran disc, amb els vuit o nou components del grup en plena forma. En total són setze cançons, totes amb lletres relacionades amb la vida de les zones residencials de les grans ciutats nord-americanes, i més d'una hora de música. Comença amb el tema que dona nom al disc, "The Suburbs", una de les millors cançons del grup. Però en cap moment abaixen el llistó. Entre les més destacades, "Suburban War", "We Used to Wait" i sobretot "Sprawl II (Mountains Beyond Mountains)", que en

aquest cas canta Régine Chassagne, cofundadora d'Arcade Fire juntament amb seu marit Win Butler, veu principal. De fet, tant una com l'altre toquen una pila d'instruments. Els que vulguin sentir veritables himnes de rock no es poden perdre aquest disc. Algú ha dit que la seva música és una barreja de Bruce Springsteen, Neil Young, Blondie i Depeche Mode. Podria ser. Però des de fa uns anys s'han tornat una mica estranys. I han perdut l'encant.

NOTES

Els 50 anys de la Zeleste, resumits en una exposició

Des de fa uns dies es pot visitar a la sala Las Vegas de Sant Feliu de Guíxols l'exposició "50 anys de Zeleste: La sala de l'ona laietana", que commemora el 50è aniversari de l'obertura de la històrica sala del carrer Argenteria de Barcelona. Impulsada per Víctor Jou i dissenyada per Santiago Roqueta, Zeleste va ser centre neuràlgic del canvi social i polític que es va viure a la Barcelona dels anys 70 i va acollir l'evolució del rock progressiu que va donar pas a l'ona laietana, vinculada al jazz-rock amb arrels mediterrànies. La llista d'artistes que va foguejar-se al mític local del barri de la Ribera va ser extraordinària (Companyia Elèctrica Dharma, Esqueixada Sniff, Fusioon, Gato Pérez, la & Batiste, Iceberg, Jordi Sabatés, La Rondalla de la Costa, Mirasol Colores, Música Urbana, Oriol Tramvia, Orquestra Mirasol, Orquestra Plateria, Pau Riba, Secta Sònica,

Sisa, Tete Montoliu i Toti Soler...) i va anar acompanyada d'un segell discogràfic, la promoció de festivals, una escola de música i sobretot una alenada d'aire fresc i de llibertat que va reunir la societat progressista a les acaballes del franquisme. La instal·lació, que es pot veure a la llegendària sala Las Vegas de Sant Feliu de Guíxols fins al 20 d'agost, inclou una vintena d'espais que expliquen la història de la sala amb textos de Ferran Riera, fotografies de Francesc Fàbregas i Xavier Mercadé, i l'assessorament de Xavier Batllés. La mostra també vol ser un homenatge a Víctor Jou, impulsor i director de la sala, que va morir el 10 d'abril passat.

EL TEST

Jordi Casas (Quartet Banús)

Primer instrument que vas tocar? El clarinet. **Primer grup del qual vas formar part?** La Banda de l'Escola Santa Maria de Blanes. **Primer concert en directe?** Va ser en un casament a Tiana. **Primer disc que et vas comprar?** Un del Club Súper 3. **Quants discos tens?** Aproximadament un centenar. **Salva'n tres (de discos).** Els quatre últims lieds d'Strauss, el *Tutto Pavarotti* i algun de concerts de piano. **Grups o músics de capçalera.** El clarinetista i director d'orquestra suec Martin Fröst. **Un concert (com a públic) per recordar.** La Simfonia número 2 de Gustav Mahler a l'Auditori de Barcelona amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya (OCB).

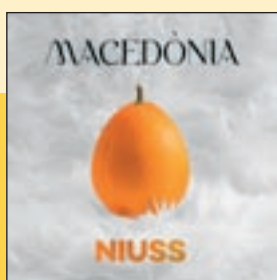
NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

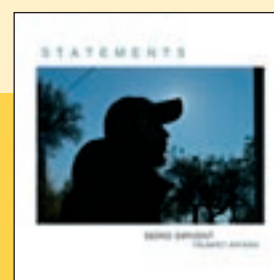
LAIA PINZÀ
'No sé escriure cançons'

Disc de debut de la cantant i actriu de Mascarrell (La Plana Baixa) Laia Pinzà. *No sé escriure cançons* presenta en el seu títol un aparent oxímoron i va néixer l'any 2020 enmig del confinament, quan Pinzà es va dedicar a escriure a un compte d'Instagram una espècie de diari personal on anava anotant les situacions vitals que li passaven pel cap. Amb l'ajuda del seu germà músic, tota aquella feina s'ha convertit ara en 12 cançons, una per cada mes d'aquell any pandèmic. Cançons de pop experimental, sovint íntimes i amb lletres senzilles i planeres.

NIUSS
'Macedònia'

El grup de pop adolescent Macedònia no ha resuscitat. La portada del primer disc dels valencians Niuss enganya i *Macedònia* és només el títol de l'àlbum de debut d'una formació que busca transmetre alegria, esperança i crítica social a través del pop, la rumba i el reggae amb alguns tocs electrònics. I tot amb un to ballable, festiu i desenfadat que traspua a cadascun dels deu talls que conformen un disc produït per Mark Dasousa, un referent al panorama musical valencià (Smoking Souls, Pupil·les, Zoo...). El planter musical valencià no para de rajar.

SERGI SIRVENT
TRUMPET AFFAIRS
'Statements'

A Sergi Sirvent últimament l'havíem escoltat fent de pianista al costat del bateria de Centelles David Viñolas interpretant en clau de jazz Mompou i Bartók. I ara, abandona les tecles per embocar la trompeta i dedicar-se al free jazz. *Statements* és una declaració de principis amb melodies senzilles com mantres per connectar amb la música i l'art. A part de Sirvent, que toca la trompeta i el gong (el piano no se sent enlloc), al disc també hi sona el clarinet de Pau Domènech, el contrabaix de Tempe Hernández i les bateries de Ramon Prats i Jordi Gardeñas.

GASTRONOMIA

Eva Remolina / AMIC

Aliments considerats com a afrodisíacs naturals

Els aliments afrodisíacs són els que augmenten el desig i l'excitació, milloren la funció erèctil, augmenten la libido o estimulen la resposta sexual en general. Això no obstant, no hi ha una evidència científica que demostrï aquest efecte, tot i que és cert que alguns aliments s'associen amb la millor circulació sanguínia, l'energia i l'estat d'ànim, factors que poden influir en la nostra resposta sexual

Aquests són alguns dels aliments que s'han considerat tradicionalment afrodisíacs per les seves propietats nutritives o el seu simbolisme cultural:

LA XOCOLATA conté fenil d'etilamina, un compost que pot induir a tenir sensacions d'eufòria i benestar. També conté flavonoides que ajuden a la circulació sanguínia, i que, per tant, tenen un efecte positiu en la funció erèctil.

LES GAMBES, LES OSTRES... bé, de fet, el marisc en general. Pot ser causat amb la imatge de luxe apallada a aquests aliments, però la veritat és que la seva composició també hi té molt a veure, ja que tots ells són productes amb un alt percentatge de

zinc, un mineral molt relacionat amb la fertilitat i que promou la producció d'esperma i testosterona.

LA CANYELLA conté a la seva composició vitamina C, fenols, zinc o potassi, entre d'altres. Tot això la converteix en un aliment amb moltes propietats, una de les quals és la d'incrementar l'apetència sexual.

Si parlem de fruites, **LA MADUIXA** ocuparia la primera posició: el seu color vermell intens i la seva forma de cor ens transporten a la passió i la luxúria. Però a més, la maduixa afavoreix la circulació sanguínia i és precisament aquesta propietat, la que fa que es consideri com a afrodisíaca.

Les varietats de síndries: diferents colors i sabors per l'estiu

L'estiu és sinònim de calor, i no hi ha res millor per refrescar-se que una deliciosa síndria. Aquesta fruita refrescant i sucosa és una de les més populars durant els mesos d'estiu i és apreciada per la seva dolçor. Però, sabies que hi ha moltes varietats de síndria amb colors i sabors diferents?

1. SÍNDRIA CLÀSSICA (*Citrullus lanatus*). Comencem amb la varietat més comuna. Amb la seva polpa de color rosa o vermell intens i les seves llavors negres, sol ser la favorita de moltes persones. És refrescant i té un sabor suau i dolç perfecte per a tothom.

2. SÍNDRIA GÀL-LIA (*Cucumis melo var. reticulatus*): Aquesta varietat és més petita que la síndria clàssica i té una pell verda amb vores grogues. La seva polpa és verda clara i té un sabor subtil i dolç. La síndria Gàl-lia és ideal per a aquells que busquen una opció menys intensa.

3. SÍNDRIA PINYA (*Citrullus lanatus var. caffer*). És única pel seu aspecte, ja que té una forma allargada i trossejada que s'assembla a l'exterior d'una pinya. La seva polpa és de color groc o rosa fosc i és més seca que altres varietats. Tot i això, té un sabor intens i refrescant.

4. SÍNDRIA SENSE LLAVORS (*Citrullus lanatus var. seedless*). Com indica el seu nom, aquesta varietat no té llavors. És perfecta per als que no els agrada escopir llavors mentre gaudeixen d'un bon tall de síndria. La polpa sol ser de color vermell intens i el seu sabor és dolç i suau.

5. SÍNDRIA GROGA (*Citrullus lanatus var. inodorus*). Aquesta varietat es caracteritza per la seva polpa de color groc pàlid o verd. Té un sabor més suau que altres síndries i és molt refrescant. És menys comuna que altres varietats, però val la pena tastar-la per la seva originalitat.

6. SÍNDRIA NEGRA (*Citrullus lanatus var. batates*). La síndria negra és coneguda pel seu color verd fosc o negre de la polpa i la seva pell verda. Pot tenir un sabor més suau que la síndria clàssica i una textura una mica més ferma. És una varietat interessant per a aquells que volen provar coses noves.

7. SÍNDRIA SUGAR (*Citrullus lanatus var. lanatus*). Aquesta síndria més petita és perfecta per a una persona o per a compartir amb algú especial. Té una polpa de color vermell intens i un sabor extraordinàriament dolç. És ideal per a postres i batuts refrescants.

8. SÍNDRIA CRIMSON SWEET (*Citrullus lanatus var. saccharinus*). Aquesta varietat és coneguda pel seu alt contingut d'aigua i la seva polpa de color vermell brillant. La pell és ratllada i té poques llavors. El seu sabor és dolç i saborós, i és una excel·lent opció per hidratar-se durant els dies calorosos.

CINEMA

LA CRÍTICA DE LA SETMANA

Sergi Soler Ordeig

'Campeonex'

De Javier Fesser

Teràpia ocupacional i el que faci falta

La primera entrega de *Campeones* (2018) ja va ser tot un èxit, i el seu missatge optimista, mostrant realitats que volem evitar o de les quals tenim uns prejudicis bestials, era realment necessari. En aquesta segona entrega, per temes enterament crematístics, Javier Fesser tenia el repte de reiterar el mateix missatge, però sense repetir-se, òbviament, ja que la nostra societat de l'espectacle és prou exigent per segons quines coses.

Plena d'humor canalla i escenes enginyoses que recorden les de *Mortadelo i Filemón*, la història agafa uns verals que no semblen naturals, creant un efectisme barroer que acceptem per la tendresa general de la història i el lloable objectiu de tot plegat. Ara bé, en l'empenta de fer canvis, hi ha un element que fa massa tuf. Un nou personatge, en Brian, que pateix una atròfia muscular amb espina bífida i va amb cadira elèctrica és un gran *gamer*. Des d'aquí s'obre la porta a tot aquest món viciat de l'espectacle, que, a diferència del simple esport, necessita grans dosis de validació externa. Si amb la primera entrega tot girava en l'esperit d'autosuperació i del treball en equip dins d'un medi real, en

aquesta segona entrega passem al deliri absolut, on un equip pot guanyar-ho tot tan sols amb bona fe i una percepció de la realitat un pèl esbiaixada. I més important que l'esport: la fama. Abans van ser esportistes, ara són esportistes i, encara millor, *influencers*. Que una colla d'adolescents vingui a demanar-te una foto és el triomf de veritat.

Potser ara l'enfocament havia d'anar cap als joves, també. Potser s'havia de blanquejar la reputació dels videojocs, com si no ho estigués prou, potser calia acatar els interessos de Movistar, o els del govern... el cas és que es nota que ens la volen colar per algun lloc.

Colar-nos, per exemple, una profunda espanyolitat basada en una policia molt bona i respectuosa i una pàtria que tracta les seves persones amb diversitat funcional com mereixen. Si algú espera crítica social, poca en trobarà; aquí només es busca la simpatia absoluta, que sol funcionar millor a l'hora d'atraure la gent a una causa que no pas la crítica. Les causes d'aquest film, però, semblen múltiples, i no només parlem de la conscienciació social sobre la nostra gent especial...

OFERTA CULTURAL

J. Vilarrodà / O. Serra

ALBERT LLIMOS

Gemma Humet tanca a Prats de Lluçanès el cicle Fes-te l'Agost

Miralls, de Gemma Humet. Divendres, 25 d'agost, 10 de la nit. Jardins de Cal Bach, Prats de Lluçanès.

El cicle de concerts de petit format Fes-te l'Agost, que organitza l'Ajuntament de Prats, s'acaba aquest divendres. La darrera actuació serà a càrrec de Gemma Humet, que hi presentarà *Miralls*, el títol que ha donat a una gira en què revisa les seves cançons però també incorpora les d'autors que l'han influïda, artistes en què Gemma Humet s'ha emmirallat.

JULIÁN VÁZQUEZ

Joan Garriga a l'Ametlla

Joan Garriga i El Mariatxi Galàctic. Festa major de l'Ametlla del Vallès. Plaça de l'Ajuntament. Divendres, 25 d'agost, 1h. Joan Garriga i El Mariatxi Galàctic presentaran el seu primer àlbum, *El Ball i el Plany*, a la festa major de l'Ametlla. Un concert de rumba genuïnament vallesana, oportunament maridada amb registres que podran anar de la cúmbia fins al blues. Al repertori no hi faltaran clàssics de La Troba Kung-Fú.

ORIGINAL

VS.

REMAKE

'La família Bélier'

País: França

Direcció: Éric Lartigau

Intèrprets: Louane Emera, Karin Viard, François Damiens, Luca Gelberg, Roxane Duran i Eric Elmosnino.

Una adolescent és l'únic membre amb audició en una família de persones sordes. La seva rutina, anar a classe i ajudar els seus pares al negoci familiar, es veu alterada quan la noia decideix apuntar-se al cor d'institut. La pel·lícula, a mig camí entre drama i la comèdia d'accent familiar, va ser molt taquillera a França. Es va criticar el fet que els actors que interpreten els pares no són sords i que aquests protagonitzin escenes on no queda clar si l'espectador riu amb els personatges sords o d'ells.

2014

2022

'CODA: Los sonidos del silencio'

País: Estats Units

Direcció: Siân Heder

Intèrprets: Emilia Jones, Troy Kotsur, Marlee Matlin, Daniel Durant, Eugenio Derbez i Ferdia Walsh-Peelo.

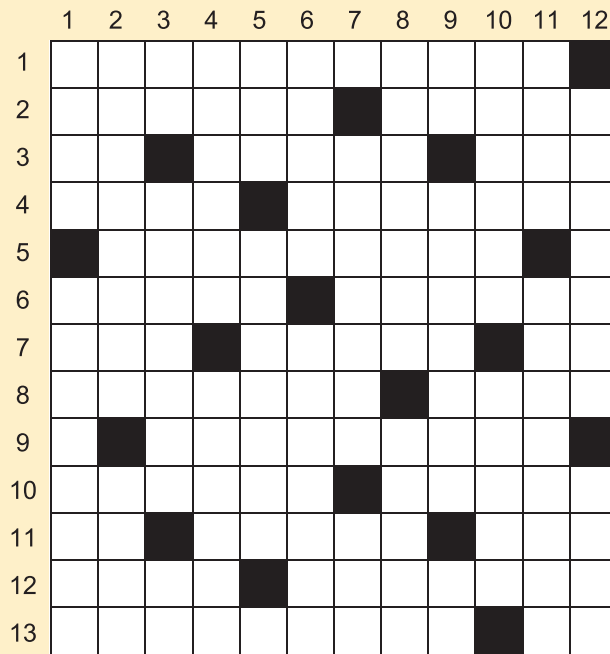
No és d'estranyar que aquesta història sobre un peix fora de l'aigua que vol trobar el seu propi camí a la vida sense deixar de banda els seus éssers estimats agrada als productors estatunidencs. En aquesta versió els actors que interpreten als pares són sords i, tot i que mantenen l'esperit esbojarrat i hipersexualitzat dels personatges francesos, transmeten una autenticitat que no era present a la pel·lícula original. *CODA* va arrasar en l'edició de 2021 del Festival de Sundance.

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS _ Pau Vidal

HORIZONTALS: 1. Espaordidora com l'autoritària veu de la tempesta / 2. Frase per guiar la vida al límit de la potència. Final de tragèdia grega, quan l'odi és superat / 3. El mig de la meitat. Fantàstic, com l'Andreu o en Johnson. 36 segons / 4. Alopècic en estat terminal. És gran com el cosmos però hi cap a la universitat / 5. Recordar-se amb poc afecte de la mare superiora. Pilota a l'olla / 6. Mà d'anxaneta fent de tauró. Cap que es porta arrossegant per l'aigua / 7. Cafè al 75%. L'avió en fa un i l'ordinador el repeteix sense parar. Prefix per carn i peix / 8. Espantà, acolloní. Anunci sobre grans models que van de cul / 9. Líder del moment. Fent de pare, jugava, però de mestre, com suspenia! / 10. Esposa disfressada de poeta que es disfressava. Agroturismes del desert / 11. Cap escapçat. Porta aigua de l'Àsia cap a ponent. Indicis d'agitació / 12. Incurió en terreny enemic per l'esquena. Desconegudes, remotes / 13. Aplaudiment per la unanimitat de l'elecció. Aquest ja el tens.

VERTICALS: 1. Company, vas pel mal camí. Excursió com els cargols, amb la casa posada / 2. Si fos per aquesta herba no menjaríem pa. Colossal com el cant a l'heroi / 3. Va començar exuberant, però ja és aigua passada. Delicats, primmirats, perepunyetes. Per alumini val / 4. Del cap voltat per una nuvolosa aureola. Anotació a la Bíblia (amb mà de senyora?) / 5. Per l'interior del camal. Que gustós, el fruit carnerià! Continua de líder / 6. Que ara el veus i ara ja no, com un estel caient amunt. Urbanitat i ruralia?: però si és un seguidor del Papa... / 7. La quinta a forca. Força que ens empeny

sense esforç. Organització Governamental amb Condicions / 8. Xifra calculable termomètricament. Pel·lícula en sessió nocturna / 9. Abracen l'Obèlix. Papallona del paradís de la cançó francesa. Un parell d'ous / 10. Estranyes remors, les dels romanins. Un que li demanes com va i t'ho explica / 11. Acceptar el llegat. Com que és natiu de la quinta forca no en sabem mai l'origen, però avui sí / 12. Sorprenent, per desacostumat. Podria ser ossi, aquest ocell.

SUDOKUS

Ompliu la quadrícula de 9x9 caselles dividides en subquadrícules de 3x3 amb les xifres de l'1 al 9. No s'ha de repetir cap xifra en una mateixa fila, columna o subquadrícula.

Dificultat: fàcil

		3			9	4		2
					5		3	
			8	3	2		7	
		8	9	5	6			7
	2			7			6	
				2		8		9
	7		5		1	3		4
6	4					5		8
		5		8			2	

Dificultat: mitjana

	5							8
9		4	8					5
			7	2				
		6	5			4		
		8	4	6	7	2		5
	4					9		7
6		9		7	8			3
				5		6	7	2
5								9

QUADRE NUMÈRIC

	-	5	+	7	3
+		-		-	
	-		+	9	13
-		-		+	
3	-	4	-		-9
4		-1		6	

SOPA DE LLETRES

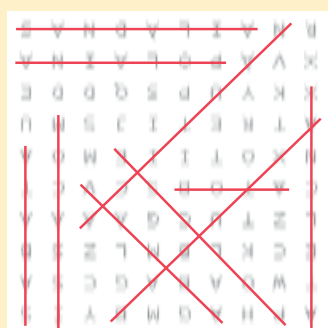
A	P	H	A	G	M	B	Y	Í	S
T	W	O	A	B	A	G	C	S	A
E	C	K	L	B	M	L	Z	S	B
L	Z	T	U	C	G	A	A	A	A
C	A	T	O	B	S	C	V	C	T
N	X	O	T	T	T	F	M	O	A
A	T	R	E	T	I	J	S	M	U
X	K	Y	U	P	S	Q	D	D	E
X	V	À	P	O	L	A	I	N	A
R	N	A	I	L	À	D	N	A	S

Trobeu aquestes paraules a la sopa de lletres. Poden anar en qualsevol direcció. Les paraules poden compartir lletres a mesura que es creuen.

- Babutxa
- Bota
- Esclop
- Mocassí
- Nàutica
- Polaina
- Sabata
- Sandàlia
- Vamba
- Xanqueta

SOLUCIONS

	6	-1	4
-9	8	-	4
	+	-	-
13	6	+	2
	-	-	+
3	7	5	+

1	9	5	3	6	1	9	4	8	2
6	3	4	2	9	7	5	1	8	
8	7	2	5	6	1	3	9	4	
4	6	7	1	2	3	8	5	9	
5	2	9	4	7	8	1	6	3	
3	1	8	9	5	6	2	4	7	
9	4	1	8	3	2	6	7	5	
2	8	6	7	4	5	9	3	1	
7	5	3	6	1	9	4	8	2	

Dificultat: fàcil

5	7	2	6	3	4	8	1	9
4	8	3	1	5	9	6	7	2
6	1	9	2	7	8	5	4	3
2	4	5	3	8	1	9	6	7
1	9	8	4	6	7	2	3	5
7	3	6	5	9	2	4	8	1
8	6	1	7	2	5	3	9	4
9	2	4	8	1	3	7	5	6
3	5	7	9	4	6	1	2	8

Dificultat: mitjana

1	A	M	E	N	A	G	A	D	O	R	A
2	M	A	X	I	M	A	E	X	O	D	I
3	I	T	A	G	I	C	M	A	G	I	N
4	C	A	L	B	U	N	I	V	E	R	S
5	B	L	A	S	F	E	M	A	R	O	
6	A	L	E	T	A	R	V	A	N	S	A
7	C	A	F	B	U	C	L	E	B	I	
8	A	T	E	M	O	R	I	S	P	O	T
9	M	E	S	S	O	A	S	O	A	S	I
10	P	E	S	S	O	A	S	O	A	S	I
11	A	P	A	R	O	N	O	S	O	A	G
12	D	I	A	R	I	G	N	O	T	E	S
13	O	N	O	I	O	C	I	O	A	M	A